OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

16.9.2026 VN/12981/2026-OM-3

Kunnanhallitus (pl. Ahvenanmaan maakunta)

Vuoden 2027 eduskuntavaalit: Kuntien valmistavat toimenpiteet

Seuraavat valtakunnalliset yleiset vaalit ovat eduskuntavaalit, jotka toimitetaan sunnuntaina 18.4.2027. Ennakkoäänestyksen ajanjakso on kotimaassa 7. – 13.4.2027 (seitsemän päivää keskiviikosta tiistaihin) ja ulkomailla 7. – 10.4.2027 (neljä päivää keskiviikosta lauantaihin). Suomalaisessa laivassa ulkomaan ennakkoäänestys voidaan aloittaa jo keskiviikkona 31.3.2027.

Oikeusministeriö pyytää kunnanhallitusta saattamaan tämän kirjeen kunnan keskusvaalilautakunnan tietoon. Kirje on luettavissa myös vaalit.fi -sivustolla.

1 Eduskuntavaaleissa sovellettava lainsäädäntö

Eduskuntavaaleissa noudatetaan vaalilakia (714/1998). Ajantasainen vaalilaki löytyy Finlex-palvelusta.

Vuonna 2023 toimitettujen eduskuntavaalien jälkeen vaalilakiin on tehty muutama pieni muutos (lait 1064/2024, 375/2025, 570/2025 ja 226/2026). Kuntien tehtäviä eduskuntavaaleissa koskevat muutokset ovat:

- vaalitoimikunta voi ottaa avustavaa henkilöstöä äänioikeusrekisterin käyttämistä varten (16 §:n 3 momentti); ja
- vaalilain 185 §:n tarkoitettu rikosoikeudellinen virkavastuu koskee myös kunnan keskusvaalilautakunnan ottamaa henkilöstöä (185 §:n 2 momentti). Tämä on

Postiosoite Postadress	Käyntiosoite Besöksadress	Puhelin Telefon	Faksi Fax	S-posti, internet E-post, internet
Oikeusministeriö PL 25 FI-00023 Valtioneuvosto Finland	Eteläesplanadi 10 00130 Helsinki Finland	0295 16001 Internat. +358 295 16001	09 160 67730 Internat. +358 9 160 67730	oikeusministerio@om.fi www.oikeusministerio.fi www.justitieministeriet.fi

pelkästään säädöstekninen täsmäytys, sillä henkilöstö on aiemminkin ollut rikosoikeudellisessa virkavastuussa jo rikoslain 40 luvun 11 §:n nojalla.

Tätä kirjettä kirjotettaessa on oikeusministeriössä valmisteilla hallituksen esitys vaalilain ja vaalirahoituslain muuttamisesta. Esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle lokakuussa 2026 ja lakimuutosten olisi tarkoitus tulla voimaan 1.1.2027. Esitys sisältää muun ohella seuraavat kuntien tehtäviä eduskuntavaaleissa koskevat ehdotukset:

- kunnan keskusvaalilautakunta voisi määrätä vaalilautakuntaan lisää varajäseniä, jos vaalien toimittaminen ennakoimattomassa tilanteessa sitä edellyttää (15 §);
- laitosäänestys järjestettäisiin vähintään yhtenä ja enintään neljänä ennakkoäänestysajanjaksoon kuuluvana päivänä (48 §); ja
- vaaliviranomainen voisi poistaa vaalitarkkailijan kokoustiloistaan tai äänestyspaikasta, mikäli tämä merkittävästi häiritsisi vaalien kulkua (184 §).

Mikäli lakiesitykset hyväksytään, oikeusministeriö huomioi ne vaaliohjeissa tai muulla tavoin tiedottaa kuntia asiasta.

2 Vaalipiirijako

Eduskuntavaaleissa noudatetaan vaalilain 5 §:n mukaista vaalipiirijakoa, johon ei ole tehty muutoksia vuoden 2023 eduskuntavaalien jälkeen.

3 Vaaliviranomaisten työnjako eduskuntavaaleissa

Työnjako eri vaaliviranomaisten välillä eduskuntavaaleissa on pääpiirteittäin seuraava:

Vaalipiirilautakunta:

- ehdokashakemusten käsittely, ehdokasasettelun vahvistaminen sekä ehdokaslistojen yhdistelmän laatiminen ja jakelu muille vaaliviranomaisille,
- ennakkoäänten ja kirjeäänten laskenta, vaalipäivän äänten tarkastuslaskenta sekä vaalien tuloksen vahvistaminen ja valtakirjojen antaminen valituille kansanedustajille.

Kunnan vaaliviranomaiset:

Kunnan keskusvaalilautakunta:

- ennakkoäänestyksen ja vaalipäivän äänestyksen järjestelyt,

- vaaleista tiedottaminen kunnassa,
- ennakkoäänestysasiakirjojen ja kirjeäänestysasiakirjojen tarkastus vaalilain 63 ja 66 g §:n mukaisesti sekä hyväksyttyjen vaalikuorten toimittamien vaalipiirilautakunnalle,
- vaalipäivän äänten alustavan laskennan tietojen välitys vaalitietojärjestelmän tuloslaskentajärjestelmään.

Vaalitoimitsijat ja vaalitoimikunnat:

- ennakkoäänestyksen toimittaminen.

Vaalilautakunnat:

- vaalipäivän äänestyksen toimittaminen ja vaalipäivän äänten alustava laskenta.

Aluevaalilautakunnilla ei ole eduskuntavaaleissa mitään tehtäviä.

4 Vaalitietojärjestelmän käyttö

Vaalitietojärjestelmän (VAT) kokonaisuudistushanke on ollut käynnissä vuodesta 2021 lukien. Hankkeen alkuperäisenä tarkoituksena oli, että uutta vaalitietojärjestelmää olisi käytetty ensimmäistä kertaa vuoden 2027 eduskuntavaaleissa. Tätä tavoitetta tukemaan toimitettiin syksyllä 2025 ns. testivaalit uuden järjestelmän silloisella versiolla. Testivaalien kokemukset olivat hyvät ja uudistushanke eteni muutoinkin suunnitellusti. Uuden järjestelmän tuotantoalustaa koskeva julkinen keskustelu kevät-talvella 2026 ja sitä seuranneet uudet päätökset uuden järjestelmän alustaratkaisusta johtivat kuitenkin siihen, että hankkeen aikataulua on jouduttu venyttämään siten, että uusi vaalitietojärjestelmä otetaan käyttöön vasta eduskuntavaalien jälkeen, jolloin ensimmäiset sillä toimitettavat säännönmukaiset vaalit ovat vuoden 2029 alue- ja kuntavaalit.[1]

Vuoden 2027 eduskuntavaalit toimitetaan näin ollen vielä nykyisellä (vanhalla) vaalitietojärjestelmällä, joka on edelleen täydessä toimintavalmiudessa.

Vuoden 2027 eduskuntavaaleissa *kaikki keskusvaalilautakunnat käyttävät* seuraavia vaalitietojärjestelmän osajärjestelmiä:

[1] Oikeusministeriön tiedote 24.4.2026: https://vaalit.fi/-/1410853/vaalitietojarjestelman-konesali-sijaitsee-jatkossakin-suomessa

1) pohjatietojärjestelmä;
2) äänioikeustietojärjestelmä (äänioikeusrekisteri; ns. ”jälkikirjauksissa”);
3) tuloslaskentajärjestelmä (alustavassa ääntenlaskennassa).

Lisäksi kunnan *muilla vaaliviranomaisilla on mahdollisuus käyttää* vaalitietojärjestelmän seuraavia osajärjestelmiä seuraavasti:

4) äänioikeustietojärjestelmä ennakkoäänestyksessä (yleisen ennakkoäänestyspaikan vaalitoimitsija);

5) äänioikeustietojärjestelmä vaalipäivän äänestyksessä (”sähköinen vaaliluettelo”; vaalilautakunta). Sähköistä vaaliluetteloa voidaan käyttää paperisen vaaliluettelon sijasta tai sen rinnalla. Jokaisella äänestysalueella on kuitenkin joka tapauksessa oltava varajärjestelynä myös paperinen vaaliluettelo;

6) äänioikeustietojärjestelmän mobiiliäänioikeuskysely (vaalitoimitsija, vaalitoimikunta, vaalilautakunta);

7) tuloslaskentajärjestelmä (”paikallinen tallennus”; vaalilautakunta alustavassa ääntenlaskennassa);

8) sähköinen vaalipöytäkirja (vaalilautakunta).

Vaalitietojärjestelmän käyttöä hallinnoi Oikeusrekisterikeskus (ORK), jossa on järjestelmän pääkäyttäjä sekä vaalituki (vaalituki@om.fi), joka antaa järjestelmän käytöstä tarkemmat ohjeet. Nykyisen vaalitietojärjestelmän käyttöpalvelutoimittajana toimii/jatkaa Vivicta Oy (entiseltä nimeltään Tietoevry Tech Services).

Vaalitietojärjestelmän käyttäjähallinta perustuu ns. vahvaan tunnistautumiseen eli jokaisella vaalitietojärjestelmän osajärjestelmää käyttävällä vaalivirkailijalla tulee olla joko sirullinen henkilökortti, verkkopankkitunnukset tai matkapuhelimeen liitetty henkilövarmenne (mobiilivarmenne).

Vaalitietojärjestelmän tuotantokäyttö aloitetaan kuntien osalta maanantaina 18.1.2027 klo 8, jolloin pohjatietojärjestelmä avautuu kuntien käyttöön. **Vaalituki antaa vaalitietojärjestelmän käytöstä tarkempia ohjeita, aikatauluja ja muistutuksia erikseen vaalien valmistelujakson aikana.**

Vaalitietojärjestelmän kenraaliharjoitukset pidetään seuraavasti:

- ennakkoäänestys: maanantaina 22.3.2027 ja
- laskenta ja sähköisen vaaliluettelon käyttö: keskiviikkona 24.3.2027.

5 Äänestyspaikat

5.1 Yleistä

Perustuslain 14 §:n 4 momentin mukaan julkisen vallan tehtävänä on edistää yksilön mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttaa häntä itseään koskevaan päätöksentekoon. Tämän nojalla **kunnan tehtävänä on huolehtia siitä, että äänioikeutettujen äänestysmahdollisuudet vaaleissa ovat riittävät sekä ennakkoäänestyksessä että vaalipäivänä.**

Oikeusministeriö pitää ennakkoäänestyspaikkojen ja vaalipäivän äänestyspaikkojen riittävää lukumäärää ja niiden tarkoituksenmukaista sijaintia yhtenä keskeisenä tekijänä hyvän äänestysaktiivisuuden saavuttamiselle vaaleissa.

Kunnan on vaalijärjestelyissään huolehdittava siitä, että äänestyspaikat ovat saavutettavia ja esteettömiä ja että äänestäminen äänestyspaikoissa on kaikissa tilanteissa äänestäjille mahdollisimman turvallista ja että järjestelyt myös näyttävät äänestäjien silmissä siltä. Yhtä lailla äänestyspaikoissa on pystyttävä huolehtimaan vaalivirkailijoiden turvallisuudesta.

Äänestyspaikkojen valinnassa tulee ottaa huomioon myös varautuminen poikkeuksellisiin tilanteisiin.[2]

5.2 Yleisten ennakkoäänestyspaikkojen määrääminen

Vaalilain 9 §:n mukaan kunnanhallitus päättää kotimaan yleisten ennakkoäänestyspaikkojen lukumäärästä ja sijainnista kunnassa. Jokaisessa kunnassa on oltava vähintään yksi ennakkoäänestyspaikka, jollei erityisistä syistä muuta johdu.

Ennakkoäänestyspaikkoja tulisi perustaa riittävä määrä ja eri puolille kuntaa/kaupunkia, jotta äänestäjät voisivat jakaantua mahdollisimman tasaisesti eri paikkojen kesken eikä suuria ruuhkia syntyisi. Ennakkoäänestyspaikassa on voitava pitää riittävät etäisyydet äänestämään tulleiden kesken.

[2] Ks. Suomen Kuntaliiton suositus 21.12.2023 varautumisesta ja turvallisuudesta äänestyspaikoilla, joka sisältää ohjeita toiminnasta ylivoimaisen esteen tapahtuessa.

Kunnanhallituksen asiana on tehdä ennakkoäänestyksen toimittamista varten tarvittavat hankinnat siten kuin hankinnat kunnassa suoritetaan. Jos kunta järjestää ennakkoäänestyksen jonkin ulkopuolisen tahon tiloissa, esimerkiksi kauppakeskuksen aulatilassa, se sopii siitä itsenäisesti suoraan asianomaisen tahon kanssa.

Yleisiä ennakkoäänestyspaikkoja määrätessään kunnanhallituksen on otettava huomioon tämän kirjeen liitteessä 1 (kohta 1) mainitut näkökohdat.

5.3 Vaalipäivän äänestyspaikkojen määrääminen

Vaalilain 8 §:n mukaan kunta muodostaa yhden äänestysalueen, jollei sitä ole tarpeen jakaa useampaan äänestysalueeseen. Äänestysalueiden koosta taikka asukasmäärästä ei ole vaalilaissa tarkempaa sääntelyä. Äänestysalueista päättää valtuusto.

Vuoden 2027 eduskuntavaaleissa noudatetaan sitä äänestysaluejakoa, joka on voimassa 1.1.2027. Viimeisimmät huomioidut muutokset tässä äänestysaluejaossa on kuntien toimesta tehty ja ilmoitettu Digi- ja väestötietovirastolle 31.8.2026 mennessä.

Jokaisella äänestysalueella on kunnanhallituksen päätöksellä määrätty vaalipäivän äänestyspaikka. Vaalipäivänä äänestäjä voi äänestää vain sen äänestysalueen äänestyspaikassa, joka on merkitty äänioikeusrekisteriin hänen kohdalleen.

Vaalipäivän äänestyspaikoista päättäessään kuntien on otettava huomioon tämän kirjeen liitteessä 1 (kohta 2) mainitut näkökohdat.

Viime vuosina monet kunnat ovat vähentäneet äänestysalueidensa lukumäärää. Tämä on siten merkinnyt samalla tuntuvaa heikennystä äänioikeutettujen mahdollisuuksiin äänestää vaalipäivänä. Ministeriö suosittelee, että jatkossa nykyistä äänestysalueiden määrää ei enää vähennettäisi ilman pakottavaa tarvetta, vaan päinvastoin tutkittaisiin mahdollisuuksia lisätä äänestysalueiden määrää.

5.4 Äänestyspaikkoja koskevien päätösten aikataulu

Kunnanhallituksen tulee tehdä päätökset yleisistä ennakkoäänestyspaikoista ja vaalipäivän äänestyspaikoista hyvissä ajoin siten, että paikat voidaan merkitä oikeusministeriön vaalitietojärjestelmään perjantaihin 29.1.2027 mennessä.

6 Äänestyspaikkatietojen ja muiden tietojen merkitseminen vaalitietojärjestelmään

Äänestyspaikkatietojen merkitseminen

Vaalilain 9 §:n 4 momentin mukaisesti kunnanhallituksen on huolehdittava siitä, että Digi- ja väestötietoviraston ylläpitämään äänestyspaikkarekisteriin, jona toimii oikeusministeriön vaalitietojärjestelmän pohjatietojärjestelmä, merkitään Digi- ja väestötietoviraston määräämällä tavalla

- kunnan jokaisen yleisen ennakkoäänestyspaikan nimi, käyntiosoite, aukiolopäivät ja päivittäiset aukioloajat; ja
- kunnan jokaisen vaalipäivän äänestyspaikan nimi ja käyntiosoite sekä
- muut oikeusministeriön ja Digi- ja väestötietoviraston määräämät tiedot.

Digi- ja väestötietovirasto antaa kunnanhallituksille tarkempia ohjeita tietojen ilmoittamisesta pohjatietojärjestelmään myöhemmin syksyllä lähetettävässä kirjeessään. Samoin kunnan keskusvaalilautakunnan VAT-ohjeessa tulee olemaan tarkemmat tekniset ohjeet tietojen merkitsemisestä pohjatietojärjestelmään. Näihin ohjeisiin on huolellisesti tutustuttava ja niitä tarkoin noudatettava.

Muiden tietojen merkitseminen

Kunnan keskusvaalilautakunnan on huolehdittava siitä, että pohjatietojärjestelmään merkitään myös keskusvaalilautakunnan voimassa olevat yhteystiedot (ml. vaaliluetteloiden toimitusosoite) vuoden 2027 eduskuntavaaleissa ja että tiedot kuitataan järjestelmässä tarkistetuiksi.

Tietojen merkitsemisen aikataulu

Kunnan keskusvaalilautakunnan on huolehdittava siitä, että kaikki edellä mainitut tiedot, siis

- yleisten ennakkoäänestyspaikkojen tiedot,
- vaalipäivän äänestyspaikkojen tiedot ja
- keskusvaalilautakunnan yhteystiedot (ml. vaaliluettelon toimitusosoite)

merkitään vaalitietojärjestelmän pohjatietojärjestelmään **perjantaihin 29.1.2027 klo 12 mennessä.**[3] Tietojen tulee ehdottomasti olla oikein, koska ne (vaaliluettelon toimitusosoitetta lukuun ottamatta) tulostetaan äänioikeutetuille lähetettäville äänioikeusilmoituksille (ilmoituskorteille) ja sen liitteelle. **Vastuu tietojen oikeellisuudesta on keskusvaalilautakunnalla**.

7 Kunnan vaaliviranomaisten kelpoisuudesta ja esteellisyydestä

Vaaliviranomaisia koskevat kelpoisuus- ja esteellisyyssäännöt eduskuntavaaleissa ovat tiivistetysti seuraavat:

7.1 Kunnan keskusvaalilautakunta

Vuoden 2027 eduskuntavaaleissa keskusvaalilautakuntana toimii vuoden 2025 kuntavaaleissa valitun valtuuston asettama keskusvaalilautakunta.

Kelpoisuus: Jäsenten ja varajäsenten on oltava kuntalain mukaan vaalikelpoisia kunnan luottamustoimeen. Lisäksi sekä jäsenten että varajäsenten on mahdollisuuksien mukaan edustettava kunnassa edellisissä kuntavaaleissa ehdokkaita asettaneita äänestäjäryhmiä.

Esteellisyys: Jäsenten ja varajäsenten esteellisyydestä on voimassa, mitä hallintolain 27–30 §:ssä säädetään. Koska keskusvaalilautakunta ei eduskuntavaaleissa huolehdi ehdokasasettelusta eikä ääntenlaskennasta, esteellisyystilanteet lienevät käytännössä harvinaisia.

7.2 Vaalilautakunta

Kelpoisuus: Jäsenten ja varajäsenten on oltava kuntalain mukaan vaalikelpoisia kunnan luottamustoimeen. Lisäksi sekä jäsenten että varajäsenten on mahdollisuuksien mukaan edustettava niitä puolueita, jotka asettivat ehdokkaita edellisissä (vuoden 2023) eduskuntavaaleissa siinä vaalipiirissä, johon kunta kuuluu. Jäsenenä tai varajäsenenä

[3] Vaalilain 9 §:n mukaan äänestyspaikkoina vaaleissa ovat ne kotimaan yleiset ennakkoäänestyspaikat ja vaalipäivän äänestyspaikat, jotka ovat äänestyspaikkarekisterissä päivän päättyessä 51. päivänä ennen vaalipäivää. Käytännössä rekisterin viimeiseksi päivityspäiväksi on kuitenkin määrättävä aikaisempi ajankohta, tässä tapauksessa 29.1.2027, koska jokaiselle äänioikeutetulle lähetettävään äänioikeusilmoitukseen (ilmoituskorttiin) liitetään luettelo äänioikeutetun lähialueella olevista yleisistä ennakkoäänestyspaikoista osoitteineen ja aukioloaikoineen. Oikovedosten valmistamiseen ja tarkistamiseen sekä luetteloiden painattamiseen on varattava riittävästi aikaa.

ei voi olla kyseisen vaalipiirin ehdokas, mutta muita kieltoja ei ole. Oikeusministeriö kiinnittää kuntien huomiota siihen, että vaalilain 15 §:n 2 momentin sanamuotoa ”mahdollisuuksien mukaan” voidaan soveltaa myös siten, että jos puolueet eivät niille tehdystä pyynnöstä huolimatta nimeä riittävästi jäsenehdokkaita vaalilautakuntiin, jäseniksi voidaan nimetä myös muita kunnan luottamustoimeen vaalikelpoisia henkilöitä.

Esteellisyys: Hallintolain esteellisyyssääntelyä ei sovelleta vaalilautakunnan toimintaan. Tämä tarkoittaa, että jäseneksi tai varajäseneksi nimitetty voi toimia kaikissa vaalilautakunnan tehtävissä, kuitenkin yhtä poikkeusta lukuun ottamatta: vaalilautakunnan jäsenenä tai varajäsenenä oleva ehdokkaan puoliso, lapsi, sisarus tai vanhempi ei saa toimia vaalilain 73 §:n 2 momentissa tarkoitettuna äänestäjän avustajana.

7.3 Vaalitoimikunta

Kelpoisuus: Jäsenten ja varajäsenten on oltava kuntalain mukaan vaalikelpoisia kunnan luottamustoimeen. Lisäksi sekä jäsenten että varajäsenten on mahdollisuuksien mukaan edustettava niitä puolueita, jotka asettivat ehdokkaita edellisissä (vuoden 2023) eduskuntavaaleissa siinä vaalipiirissä, johon kunta kuuluu. Jäsenenä tai varajäsenenä ei voi olla vaalien ehdokas eivätkä myöskään ehdokkaan puoliso, lapsi, sisarus tai vanhempi. Kelpoisuuteen vaikuttava ehdokkuus tarkoittaa ensisijaisesti ehdokkuutta siinä vaalipiirissä, mihin kunta kuuluu. Oikeusministeriö kiinnittää kuntien huomiota siihen, että vaalilain 15 §:n 2 momentin sanamuotoa ”mahdollisuuksien mukaan” voidaan soveltaa myös siten, että jos puolueet eivät niille tehdystä pyynnöstä huolimatta nimeä riittävästi jäsenehdokkaita vaalitoimikuntiin, jäseniksi voidaan nimetä myös muita kunnan luottamustoimeen vaalikelpoisia henkilöitä.

Esteellisyys: Hallintolain esteellisyyssääntelyä ei sovelleta vaalitoimikunnan toimintaan. Tämä tarkoittaa, että jäseneksi tai varajäseneksi nimitetty voi toimia kaikissa vaalitoimikunnan tehtävissä.

7.4 Yleisen ennakkoäänestyspaikan ja kotiäänestyksen vaalitoimitsija

Kelpoisuus: Vaalitoimitsijalle ei ole säädetty erityisiä kelpoisuusvaatimuksia. Vaalitoimitsijana ei kuitenkaan voi olla

- vajaavaltainen (alle 18-vuotias tai vajaavaltaiseksi julistettu),
- ehdokas,

- ehdokkaan puoliso, lapsi, sisarus tai vanhempi.

Kelpoisuuteen vaikuttava ehdokkuus tarkoittaa ensisijaisesti ehdokkuutta siinä vaalipiirissä, mihin kunta kuuluu.

Esteellisyys: Hallintolain esteellisyyssääntelyä ei sovelleta vaalitoimitsijan toimintaan. Tämä tarkoittaa, että vaalitoimitsijaksi määrätty voi toimia kaikissa vaalitoimitsijan tehtävissä.

7.5 Vaaliavustaja vaalipäivän äänestyspaikalla

Kelpoisuus: Vaalilain 73 §:n 1 momentissa tarkoitetulle vaaliavustajalle ei ole säädetty erityisiä kelpoisuusvaatimuksia. Vaaliavustajana ei kuitenkaan voi olla

- vajaavaltainen (alle 18-vuotias tai vajaavaltaiseksi julistettu)
- kyseisen vaalipiirin ehdokas,
- kyseisen vaalipiirin ehdokkaan puoliso, lapsi, sisarus tai vanhempi.

Esteellisyys: Vaaliavustajalla on vain yksi tehtävä eli äänestäjän avustaminen. Kelpoisuussääntelyllä on riittävästi varmistettu se, että hän tässä tehtävässään voi avustaa jokaista avustamista tarvitsevaa äänestäjää.

7.6 Muuta huomioitavaa

Kunnan on syytä ylläpitää vaalilautakunnan ja vaalitoimikunnan jäsenten sekä vaalitoimitsijoiden tehtävän houkuttelevuutta esimerkiksi varmistamalla, että tehtävästä maksettava palkkio vastaa tehtävän vaativuutta. Kaikilla vaalivirkailijoiksi nimetyillä, erityisesti vaalilautakuntien ja vaalitoimikuntien puheenjohtajiksi nimettävillä tulee olla riittävä osaaminen tehtävään ja riittävästi aikaa perehtyä siihen.

8 Vaalimateriaali

Vaaliasiakirjat ja vaaliohjeet

Oikeusministeriö laatii ja painattaa eduskuntavaalien äänestysliput, vaalikuoret, lähetekuoret, lomakkeet sekä vaaliohjeet ja VAT-käyttöohjeet. Ehdokaslistojen yhdistelmät laatii kukin vaalipiirilautakunta.

Vaali- ja VAT-ohjeiden rakennetta on hieman muutettu. Osassa ohjeista on yhdistetty samaan ohjeeseen sekä varsinaiset vaalien toimittamisen ohjeet että vaalitietojärjestelmän käyttöohjeet.

Näissä eduskuntavaaleissa oikeusministeriö laatii myös ensimmäistä kertaa alue- ja kuntavaaleista tutun vaalilain 43 §:n 4 momentissa tarkoitetun ehdokaskirjan, johon otetaan kaikkien vaalipiirien ehdokastiedot. Ehdokaskirjan tarkoitus on korvata yleisissä ennakkoäänestyspaikoissa ja laitosäänestyksessä muiden kuin oman vaalipiirin ehdokaslistojen yhdistelmät.

Vaalimateriaalin tilaaminen ja jakelu

Keskusvaalilautakunnan on tilattava tarvitsemansa vaalimateriaali oikeusministeriön vaalimateriaalin tilauspalvelusta, joka avataan keskusvaalilautakuntien käyttöön maanantaina 14.12.2026. Ennen tätä ministeriö lähettää keskusvaalilautakunnille palvelun käyttöohjeet. Tilauspalvelun laatijana ja ylläpitäjänä on edelleen Grano Oy.

Keskusvaalilautakunnan tulee merkitä tilauspalveluun tarvitsemansa vaalimateriaali, ml. ehdokaslistojen yhdistelmät ja ehdokaskirjat, viimeistään perjantaina 8.1.2027 klo 12.

Vaalimateriaalin perusjakelu keskusvaalilautakunnille suoritetaan 11.2.2027 lukien.

Vaali- ja VAT-ohjeiden ensimmäinen erä jaetaan keskusvaalilautakunnille 11.12.2026 mennessä ja loput ohjeet 29.1.2027 mennessä.

Ehdokaskirjat jaetaan keskusvaalilautakunnille ehdokasasettelun päättymisen 18.3.2027 jälkeen. Samassa aikataulussa kukin vaalipiirilautakunta lähettää ehdokaslistojen yhdistelmät oman vaalipiirinsä keskusvaalilautakunnille sen mukaisesti, mitä kunnat ovat vaalimateriaalin tilauspalveluun merkinneet.

Vaalileimasimet

Keskusvaalilautakunnan on hyvissä ajoin ennen vaaleja tarkistettava, että sen hallussa olevat vaalileimasimet ovat toimintakuntoisia ja että niitä on riittävästi. Tässä yhteydessä on syytä korostaa, että vaalileimasimina voidaan vaalilain 52 §:n mukaan käyttää

vain oikeusministeriön valmistuttamia vaalileimasimia ja että keskusvaalilautakunta voi tilata niitä ainoastaan Helsingin Leimasintehdas Oy:ltä. Leimasimet ovat kunnille maksuttomia.

Vaaliuurnat ja äänestyskopit

Uusien vaneristen vaaliuurnien tarpeesta ja vanhojen vaaliuurnien kierrättämisestä oikeusministeriö lähettää keskusvaalilautakunnille erillisen sähköpostikyselyn syksyllä 2026.

Äänestyskopit kunta valmistuttaa ja hankkii itse.

9 Vaalikoulutus

Oikeusministeriön koulutus

Kunnan vaalivirkailijat perehtyvät tehtäviinsä lähtökohtaisesti kirjallisesti eli lukemalla vaalilain, oikeusministeriön vaali- ja VAT-ohjeet, vaalituen sähköpostiviestit sekä mahdolliset kunnan sisäiset ohjeet. Tämän lisäksi, kirjallista perehtymistä tukemaan oikeusministeriö järjestää verkkokoulutuskokonaisuuden (suomeksi ja ruotsiksi), joka tulee kaikkien kuntien katsottavaksi helmikuussa 2027. Tarkoitus on, että kukin kunta käy läpi ja suorittaa verkkokoulutuksen omatoimisesti haluamanaan ajankohtana.

Eduskuntavaalien verkkokoulutuskokonaisuudessa on kaksi osiota:

- Ennakkoäänestyksen järjestäminen (vaalitoimitsijoiden tehtävät, ml. vaalitietojärjestelmän käyttö)
- Vaalipäivän äänestyksen järjestäminen (vaalilautakunnan tehtävät, ml. vaalitietojärjestelmän käyttö)

Verkkokoulutuksen lisäksi ministeriö järjestää edellisten vaalien tapaan Teams-vaaliklinikoita, joissa kunnat voivat esittää eduskuntavaalien toimittamiseen liittyviä kysymyksiä.

Vaalituki ilmoittaa kunnille verkkokoulutuskokonaisuuden verkkolinkin ja vaaliklinikoiden Teams-linkit, klinikoiden tarkemmat ajankohdat sekä muut tarvittavat ohjeet erikseen.

Kunnan oma koulutus

Kunnan keskusvaalilautakunnan tulee kouluttaa, opastaa ja neuvoa kunnan muita vaaliviranomaisia (vaalilautakunnat, vaalitoimikunnat sekä yleisten ennakkoäänestyspaikkojen ja kotiäänestyksen vaalitoimitsijat), jotta nämä suoriutuvat heille kuuluvista tehtävistä. Keskusvaalilautakunnan koulutusmateriaalina voivat olla esimerkiksi oikeusministeriön verkkokoulutus sekä vaali- ja VAT-ohjeet.

Vaalitietojärjestelmän koulutusympäristö, jossa voi harjoitella eri osajärjestelmien käyttöä, on kuntien käytettävissä vaalituen myöhemmin ilmoittamina ajankohtina.

10 Kunnille suoritettava kertakorvaus

Eduskuntavaaleissa oikeusministeriö suorittaa kunnalle vaalilain 188 §:n 3 momentissa tarkoitettuna kertakorvauksena ministeriön vahvistaman euromäärän jokaiselta eduskuntavaaleissa äänioikeutetulta kunnan asukkaalta. Korvauksen määrä vahvistetaan myöhemmin sen jälkeen, kun eduskunta on hyväksynyt vuotta 2027 koskevan valtion talousarvion. Korvaus oli edellisissä valtiollisissa vaaleissa (europarlamenttivaalit 2024) 2,4 euroa per kunnan äänioikeutettu asukas, kuitenkin vähintään 2500 euroa. Oikeusministeriö on vuoden 2027 talousarvioehdotuksessa esittänyt korvaukseksi 2,6 euroa ja vähintään 2700 euroa.

Korvaus pyritään suorittamaan kunnalle kesäkuun 2027 loppuun mennessä.

11 Oikeusministeriön ja vaalituen viestintä keskusvaalilautakunnille

Eduskuntavaalien valmistelun ja toimittamisen aikana oikeusministeriö ja vaalituki tulevat viestimään keskusvaalilautakunnille pääasiassa sähköpostitse. Keskusvaalilautakunnan onkin jo tässä vaiheessa syytä tarkistaa, että sillä on toimiva sähköpostiosoite. Vuoden 2025 alue- ja kuntavaalien aikaiset keskusvaalilautakuntien yhteystiedot on koottu osoitteeseen https://vaalit.fi/kuntien-keskusvaalilautakunnat.

Sähköpostiosoitteiden mahdolliset muutokset keskusvaalilautakunta merkitsee itse vaalitietojärjestelmän pohjatietojärjestelmään 18.1.2027 lukien tai sitä ennen ns. vaalipohjaan.

12 Lisätietoja

Lisätietoja vaaleihin liittyvissä asioissa:

- www.vaalit.fi ja vaalit@gov.fi
- oikeusministeriössä (sähköpostit: etunimi.sukunimi@gov.fi):
    - vaalijohtaja Arto Jääskeläinen, puh. 02951 50128, etunimi.j.sukunimi@gov.fi,
    - neuvotteleva virkamies Heini Huotarinen, puh. 02951 50003,
    - erityisasiantuntija Laura Nurminen, puh. 02951 50008,
    - hallitussihteeri Elina Rissanen, puh. 02951 50248,
    - asiantuntija Tuomas Rekola, puh. 02951 50195,
    - suunnittelija Evgenia Klubnitskina, puh. 02951 50206,
- VAT-asioissa Oikeusrekisterikeskuksen (ORK) **vaalituki,** puh. 02956 65609, vaalituki@om.fi.
- äänestysaluejakoon, äänestyspaikkatietoihin ja äänioikeusrekisteriin liittyvissä asioissa Digi- ja väestötietovirasto, puh. 02955 35530, sähköposti: vaalit@dvv.fi.

Vaalijohtaja Arto Jääskeläinen

Erityisasiantuntija Laura Nurminen

LIITTEET 1) Äänestyspaikkojen määräämisestä ja äänestyksen järjestämisestä

2) Vuoden 2027 eduskuntavaalien aikataulua kootusti

TIEDOKSI: Ulkoministeriö
Digi- ja väestötietovirasto
Suomen Kuntaliitto ry

LIITE 1: Äänestyspaikkojen määräämisestä ja äänestyksen järjestämisestä

1 Yleiset ennakkoäänestyspaikat

Yleisiä ennakkoäänestyspaikkoja määrätessään kunnanhallituksen tulee kiinnittää huomiota seuraaviin asioihin:

Ennakkoäänestyspaikkoja on oltava riittävästi

Kunnan on ehdottomasti huolehdittava siitä, että yleisiä ennakkoäänestyspaikkoja on kunnassa riittävästi suhteessa kunnan äänioikeutettujen määrään ja myös kunnassa asioivien muiden kuntien äänioikeutettujen määrään, jotta ennakkoon äänestäminen olisi äänestäjille mahdollisimman vaivatonta ja vähän aikaa vievää. Ennakkoäänestyspaikkojen riittävä määrä yleensä edesauttaa sitä, että äänestäjät hajaantuvat tasaisemmin eri paikkoihin eikä suuria ruuhkia pääse syntymään.

Missä ennakkoäänestyspaikan tulisi sijaita?

Ennakkoäänestyspaikat on syytä sijoittaa sellaisiin paikkoihin, joihin äänestäjien on helppoa tulla ja joihin he vaivattomasti osaavat. Yksi hyvä tapa on sijoittaa ennakkoäänestyspaikkoja sinne, missä äänestäjien muutoinkin tiedetään liikkuvan. Kuitenkin myös taajamien ulkopuolella asuville on järjestettävä asianmukaiset ennakkoäänestysmahdollisuudet.

Ennakkoäänestyspaikan on oltava aatteellisilta ja taloudellisilta kytkennöiltään mahdollisimman puolueeton, jotta mahdollisimman monet äänestäjät voivat tulla sinne turvallisin mielin.

Viimeisimmissä vaaleissa hyviä kokemuksia on saatu mm.

- kunnantaloista ja muista kunnan virastoista,
- kirjastoista,
- erilaisten liike- ja kauppakeskusten aulatiloista,
- oppilaitoksista,
- kunnan palvelukeskuksista ja yhteispalvelupisteistä sekä

- liikkuvista äänestyspaikoista eli äänestysbusseista ja yhteysaluksista ja vastaavista.

Vuosien 2021-2025 vaaleissa on joissakin kunnissa järjestetty ennakkoäänestyspaikkoja myös ulkotiloihin esimerkiksi telttaan, konttiin tai drive-in -pisteelle, jolloin paikka saattaa periaatteessa sijaita missä tahansa, kunhan sillä oli osoite, jonka perusteella äänestäjät löytävät paikan. Näissä paikoissa on erityisesti kiinnitettävä huomiota vaalisalaisuuden säilymiseen.

Yleistä ennakkoäänestyspaikkaa ei saa sijoittaa sellaiseen paikkaan, johon kaikilla äänioikeutetuilla ei ole pääsyä. Tällaisia paikkoja saattavat olla esimerkiksi varuskunta-alueet.

Ennakkoäänestyspaikkojen esteettömyys

Liikuntavammaisten ja muiden liikkumisesteisten henkilöiden ennakkoäänestämismahdollisuuksiin on kiinnitettävä huomiota. Mahdollisuuksien mukaan vammaisten käyttämille kulkuvälineille on pyrittävä varaamaan pysäköintitilaa ennakkoäänestyspaikan välittömässä läheisyydessä ja järjestämään heidän avustamisensa äänestyspaikan ulko- ja sisäpuolella. Äänestyspaikalla mahdollisesti olevat kynnykset ja portaat on varustettava esimerkiksi sellaisella luiskalla, että rollaattoria tai sähkökäyttöistä pyörätuolia käyttävä henkilö pääsee esteettä äänestystilaan. Pyörätuolia käyttäviä henkilöitä varten tulisi myös olla äänestyskoppi, johon pyörätuoli mahtuu tai irrallinen kirjoitusalusta varustettuna suojuksella, jonka turvin äänestäjä voi muiden näkemättä täyttää äänestyslippunsa. Aiemmissa vaaleissa esteettömyydessä mahdollisesti havaitut puutteet tulee korjata.

Järjestyksenpidon ja vaalimainontakiellon huomioiminen

Ennakkoäänestyspaikan on sekä tiloiltaan että sijainniltaan sovittava tarkoitukseensa myös järjestyksenpidon kannalta. Vaalilain 56 §:n 1 momentissa on säädetty järjestyksestä ennakkoäänestyspaikassa ja siihen liittyen niin sanotusta vaalimainontakiellosta. Käytännön syistä vaalimainontakiellon ulottuvuus voi joissakin ennakkoäänestyspaikoissa olla alueellisesti rajatumpi kuin vaalipäivänä äänestysalueen äänestyspaikassa. Mikäli ennakkoäänestyspaikka perustetaan esimerkiksi kauppakeskukseen, kunnan keskusvaalilautakunnan on tarvittaessa etukäteen oltava yhteydessä kauppakeskuksen

johtoon ja varmistauduttava siitä, että ennakkoäänestys otetaan asianmukaisesti huomioon kauppakeskuksen muussa toiminnassa. Tällöin yhtenä vaalimainontakiellon ulottuvuutta koskevana vähimmäisvaatimuksena voidaan pitää sitä, että vaalikampanjointi ja vaalimainonta eivät saa näkyä tai kuulua äänestämiselle varattuun tilaan eikä sen sisäänkäyntiin.

Riittävästi tilaa ja vaalitoimitsijoita

Ennakkoäänestystilan tulee olla riittävän suuri, jotta äänestys voidaan toimittaa sujuvasti ja luotettavasti eli äänestäjän vaalisalaisuus, vaalivapaus ja vaalirauha turvaten (vaalilain 56 § 2 mom.). Tärkeä näkökulma on myös turvallisuus: äänestäjän tulee olla turvallista äänestää ja vaalitoimitsijoiden tulee olla turvallista hoitaa tehtäviään.

Ennakkoäänestystilaan tulee voida sijoittaa tarpeellinen määrä pisteitä, joissa tarkastetaan äänestäjän henkilöllisyys, annetaan äänestyslippu ja otetaan äänestys vastaan. Tilan tulee olla mitoitettu ja järjestetty siten, että ruuhkaa ja jonoja syntyy mahdollisimman vähän. Äänestäjien opastus on järjestettävä siten, että kukin äänestäjä on selvillä siitä, mihin hänen on mentävä ennakkoäänestyksen missäkin vaiheessa. Tilajärjestelyiden selkeys lisää äänestäjien luottamusta.

Usein ruuhkat syntyvät siitä, että ennakkoäänestyspaikka on sijoitettu sellaiseen tilaan, johon mahtuu liian vähän äänestyskoppeja ja äänestyksen vastaanottopisteitä ja/tai siitä, että ennakkoäänestyspaikassa on muista syistä liian vähän vaalitoimitsijoita nimenomaan äänestyksen vastaanottopisteissä. Ennakkoäänestyksessä aikaa ei yleensä vie äänestäjän käynti äänestyskopissa, vaan sen jälkeinen asiointi vaalitoimitsijan kanssa (vaalitoimitsija leimaa äänestyslipun, lippu suljetaan vaalikuoreen, lähetekirje laaditaan ja allekirjoitetaan, vaalikuori ja lähetekirje suljetaan lähetekuoreen sekä äänioikeusrekisteriin tehdään merkintä siitä, että äänestäjä on äänestänyt). Kuntien tuleekin huolehtia siitä, että vastaanottopisteitä on riittävästi. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että ennakkoäänestyspaikassa tulee olla riittävästi henkilöstöä ja että ennakkoäänestyspaikka sijoitetaan riittävän suureen tilaan, jotta äänestystoimitus sujuu äänestäjän kannalta mahdollisimman joutuisasti ja vaivattomasti.

Äänestäjien muodostamissa jonoissa ja toisaalta myös äänestäjien ja vaalitoimitsijoiden välillä on kyettävä pitämään riittävät välit, muun muassa vaalisalaisuuden turvaamistarkoituksessa. Tämä saattaa edellyttää, että ennakkoäänestyspaikassa on yksi vaalitoimitsija sitä varten, että hän valvoo välien noudattamista ja huolehtii siitä, että paikkaan

otetaan sisään vain rajallinen määrä äänestäjiä kerrallaan sekä tarvittaessa opastaa äänestäjiä muutoinkin.

Paloturvallisuus

Ennakkoäänestyspaikka on sijoitettava rakennuksessa niin, että rakennuksen poistumistiet pidetään esteettöminä. Poistumisteiden opasteita ei saa peittää. Järjestelyjen asianmukaisuus on syytä tarvittaessa etukäteen varmistaa alueelliselta pelastusviranomaiselta.

Ennakkoäänestyspaikan aukiolopäivät ja -kellonajat

Vaalilain 47 §:n mukaan kotimaan yleinen ennakkoäänestyspaikka on ennakkoäänestystä varten avoinna kaikkina ennakkoäänestyksen ajanjakson päivinä, jollei kunnanhallituksen päätöksellä erityisistä syistä toisin määrätä. Erityinen syy voi olla lähinnä vain kunnan jonkin alueen tai taajaman vähäiseksi arvioitu äänestäjämäärä. Jokaisessa kunnassa tulisi kuitenkin lähtökohtaisesti olla vähintään yksi sellainen ennakkoäänestyspaikka, joka on avoinna jokaisena ajanjakson päivänä. Tällaisen ennakkoäänestyspaikan lisäksi on mahdollista perustaa kunnan eri alueille ennakkoäänestyspaikkoja, jotka ovat auki vähemmän kuin seitsemän päivää.

Vaalilain 48 §:n mukaan kunnanhallitus määrää myös ennakkoäänestyspaikan päivittäiset aukioloajat, kuitenkin niin, että ennakkoäänestyspaikka ei saa olla avoinna arkipäivisin ennen kello 8 eikä kello 20 jälkeen eikä lauantaisin ja sunnuntaisin ennen kello 9 eikä kello 18 jälkeen. Hyväksi havaittu käytäntö on, että ainakin ennakkoäänestyksen ajanjakson kahtena viimeisenä päivänä yleinen ennakkoäänestyspaikka pidetään avoinna kello 20 saakka.

Viimeisimmissä vaaleissa on monissa kunnissa maaseudulla pyritty turvaamaan äänestysmahdollisuuksia perustamalla kirkonkylän lisäksi myös pienempiin kyliin yleisiä ennakkoäänestyspaikkoja, jotka ovat avoinna lyhyehkön ajan liikkuvan ennakkoäänestyspaikan tavoin.

Ennakkoäänestyspaikkojen aukiolopäivät ja –kellonajat olisi hyvä pitää mahdollisimman laajoina. Tällä edesautetaan sitä, että äänestäjät voivat käydä äänestämässä eri aikoina, jolloin ruuhkia syntyy vähän ja järjestyksestä huolehtiminen on helpompaa.

Mahdollisimman pysyvät ennakkoäänestyspaikat

Ennakkoäänestyspaikkojen olisi hyvä pysyä samoina vaaleista toiseen. Näin edistetään sitä, että äänestäjät tietävät, missä äänestyspaikka on. Paikkojen lopettaminen tai siirtäminen taikka niiden vakiintuneiden aukioloaikojen muuttaminen ilman perusteltua syytä saattaa aiheuttaa epätietoisuutta äänestäjien keskuudessa. Jos muutoksia kuitenkin tehdään, niistä on tehokkaasti tiedotettava.

Tehokas tiedotus ja opastus

Kunnan on tehokkaasti tiedotettava kunnan alueella olevista yleisistä ennakkoäänestyspaikoista ja niiden aukioloajoista. Käytännössä asian voi hoitaa kuulutuksin, julkaisemalla tiedot kunnan kotisivuilla, julisteilla kadunvarsimainostelineissä, sanomalehti-ilmoittelulla, sanomalehtijutuilla, koteihin jaettavilla tiedotteilla jne. Paikallisille tiedotusvälineille tulisi lähettää luettelo ennakkoäänestyspaikoista ja niiden aukioloajoista.

Edellisten vaalien tapaan äänioikeutetuille lähetettäviin eduskuntavaalien äänioikeusilmoituksiin (ilmoituskortti) liitetään äänestyspaikkarekisteristä koottava luettelo hänen oman vaalipiirinsä yleisistä ennakkoäänestyspaikoista.

Opastus ennakkoäänestyspaikalle tulee järjestää selkeästi ja näkyvästi esimerkiksi kadunvarsitauluin ja viitoituksin ja siten, että äänestäjä löytää myös itse rakennuksesta oikean sisäänkäynnin ja ennakkoäänestystilan.

Miten liikkuva ennakkoäänestyspaikka käytännössä toteutetaan?

Liikkuva ennakkoäänestyspaikka voidaan toteuttaa esimerkiksi seuraavasti: rakennetaan äänestystila bussiin tai vastaavaan kulkuneuvoon, suunnitellaan päivittäinen reitti kellonaikoineen, tiedotetaan tehokkaasti bussin pysähdyspaikoista ja aikatauluista, minkä jälkeen toteutetaan reitti ja suoritetaan äänestys. Bussin jokainen pysähdyspaikka on tallennettava osoitteineen ja kellonaikoineen vaalitietojärjestelmään sisältyvään äänestyspaikkarekisteriin. Kunnan sisäinen tiedottaminen liikkuvan ennakkoäänestyspaikan pysähdyspaikoista on tärkeää siksikin, että äänestäjille postitettavan äänioikeusilmoituksen liitteessä niitä ei erikseen mainita.

2 Vaalipäivän äänestyspaikat

Vaalipäivän äänestyspaikkoja määrätessään kunnan tulee kiinnittää huomiota seuraaviin asioihin:

- Äänestyspaikan tulee pääsääntöisesti olla äänestysalueella, mutta erityisistä syistä se voidaan sijoittaa äänestysalueen tai kunnankin ulkopuolelle, jollei siitä aiheudu äänestäjille kohtuutonta haittaa;
- Eduskunnan oikeusasiamies katsoi ratkaisussaan 3.3.1999 (dnro 2009/4/96), että vaalipäivän äänestyspaikkana käytettävän huoneiston sopivuutta harkittaessa tulisi yhtenä näkökohtana ottaa huomioon myös huoneiston aatteellinen luonne ja käyttötarkoitus. Kansalaisten yhdenvertaisuuden ja julkisen vallan puolueettomuuden näkökulmasta tulisi olla pyrkimyksenä, että vaalihuoneistot ovat aatteellisilta kytkennöiltään mahdollisimman neutraaleja. Eduskunnan apulaisoikeusasiamies puolestaan totesi ratkaisussaan 30.10.2013 (dnro 4607/4/12), että demokratian asianmukainen toteutuminen edellyttää, että äänestäjät voivat vaalipäivänä käyttää äänioikeuttaan mahdollisimman puolueettomassa tilassa. Merkittävää painoarvoa ei kuitenkaan tulisi antaa sille seikalle, mikä taho omistaa äänestystilan. Merkittävämpänä perusteena on pidettävä tilan sopivuutta arvioitaessa sen käyttötarkoitusta ja varustelua;
- Varsinaisen äänestyshuoneen lisäksi äänestyspaikassa tulee olla odotustilaa. Jollei erillistä odotushuonetta ole käytettävissä, on erityinen paikka äänestyshuoneen vieressä sopivalla tavalla erotettava niin, että äänestäjät voivat siitä suoraan siirtyä äänestyshuoneeseen. Tämä paikka on voitava sulkea siten, että pääsy sinne estetään muilta kuin niiltä äänestäjiltä, jotka ovat saapuneet ennen kello 20;
- Äänestyspaikan esteettömyyden, järjestyksenpidon, opastuksen sekä muiden näkökohtien osalta viitataan siihen, mitä edellä ennakkoäänestyspaikkojen osalta todetaan.

LIITE 2: Vuoden 2027 eduskuntavaalien aikataulua kootusti

Huom: Tähän aikatauluun on koottu vain kaikkein tärkeimmät edustakuntavaalien toimittamisen määräajat. Asianomaisten vaaliviranomaisten tulee noudattaa kaikkia vaalilaissa, vaali- ja VAT-ohjeissa sekä vaalituen viesteissä sanottuja määräaikoja.

Marraskuu 2026	
5.11. (tai 12.11.)	Valtioneuvoston asetus vaalipiirien edustajanpaikkamääristä (VTJ:n 31.10. tilanteen pohjalta)
Joulukuu 2026	
11.12.	Ensimmäiset vaali- ja VAT-ohjeet perillä kunnissa
14.12.	Vaalimateriaalin tilauspalvelu avataan kuntien käyttöön
18.12.	Kunnan mahdollinen ilmoitus oikeusministeriölle tarvittavien vaali-uurnien määrästä
Tammikuu 2027	
8.1.	Kunta kuittaa tilauksensa vaalimateriaalien tilauspalveluun
11.1.	Vaalitietojärjestelmän tuotantokäyttö alkaa vaalitapahtuman perustamisella
18.1.	Vaalitietojärjestelmän pohjatietojärjestelmä avautuu kuntien käyttöön äänestyspaikka- ja yhteystietojen merkitsemistä varten
18.1.	Kirjeäänestysasiakirjojen tilausjärjestelmä avataan
28.1.	Valtioneuvoston asetus ulkomaan yleisistä ennakkoäänestyspaikoista
29.1. klo 12 mennessä	Kunnat kuittaavat äänestyspaikka- ja yhteystiedot pohjatietojärjestelmään
Helmikuu 2027	
8.2.	Eduskuntavaalien verkkokoulutus avautuu kunnille
11.2. lukien	Vaalimateriaalitilaukset toimitetaan kunnille
26.2. klo 24	Äänioikeusrekisterin tietojen poiminta VTJ:stä
3.3. viimeistään	Äänioikeusrekisterin perustaminen
Maaliskuu 2027	
9.3. ennen klo 16	Ehdokashakemukset tehtävä vaalipiirilautakunnalle
18.3.	Vaalipiirilautakunta laatii ehdokaslistojen yhdistelmän

19.3.	Ehdokaslistojen yhdistelmien ja ehdokaskirjan jakelu kunnille aloitetaan
22.3.	Kenraaliharjoitus (ennakkoäänestys)
24.3.	Kenraaliharjoitus (laskenta ja sähköinen vaaliluettelo)
25.3. viimeistään	Äänioikeusilmoitukset jätetään postin kuljetettaviksi
Huhtikuu 2027	
6.4. klo 12	Äänioikeusrekisteri lainvoimainen
6.4. ennen klo 16	Kotiäänestykseen viimeistään ilmoittauduttava
7.4.	Ennakkoäänestys aloitetaan kotimaassa ja ulkomailla
10.4.	Ennakkoäänestys lopetetaan ulkomailla
13.4.	Ennakkoäänestys lopetetaan kotimaassa
16.4. klo 19	Keskusvaalilautakunnan kokous (ennakkoäänestysasiakirjojen ja kirjeäänestysasiakirjojen tarkastus)
18.4. klo 9-20	Vaalipäivän äänestys
18.4. aikaisintaan klo 10 lukien	Vaalipiirilautakunnan kokous (ennakkoäänten laskenta)
18.4. klo 20 lukien	Vaalipäivän äänten alustava laskenta vaalilautakunnissa
19.4.	Vaalipiirilautakunnan kokous (tarkastuslaskenta)
21.4.	Vaalipiirilautakunnan kokous (vaalien tuloksen vahvistaminen ja valtakirjojen laadinta valituille)
26.4.	Eduskunta aloittaa järjestäytymisensä

VN/12981/2026-OM-3

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons:

Nurminen Laura 91375803J	Jääskeläinen Arto 91175675T
2026-09-16	2026-09-16

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

16.9.2026 VN/12981/2026-OM-3

Kommunstyrelsen (exkl. Landskapet Åland)

Riksdagsvalet 2027: Förberedande åtgärder i kommunerna

Nästa riksomfattande allmänna val är riksdagsvalet som förrättas söndagen den 18 april 2027. Förhandsröstning ordnas i Finland 7–13.4.2027 (sju dagar från onsdag till tisdag) och utomlands 7–10.4.2027 (fyra dagar från onsdag till lördag). Förhandsröstning ombord på finska fartyg som befinner sig utomlands kan inledas redan onsdagen den 31 mars 2027.

Justitieministeriet ber kommunstyrelsen sända detta brev till centralvalnämnden för kännedom. Brevet kan också läsas på webbplatsen valfinland.fi

1 Lagstiftning som tillämpas på riksdagsval

Riksdagsval förrättas enligt vallagen (714/1998). Den gällande vallagen finns tillgänglig i Finlex.

Efter riksdagsvalet 2023 har några mindre ändringar gjorts i vallagen (lagarna 1064/2024, 375/2025, 570/2025 och 226/2026). Kommunernas uppgifter vid riksdagsval ändras på följande sätt:

- valbestyrelsen får anlita biträdande personal för användningen av rösträttsregistret (16 § 3 mom.), och
- det straffrättsliga tjänsteansvar som avses i 185 § i vallagen gäller också personal som anställts av den kommunala centralvalnämnden (185 § 2 mom.). Detta

Postiosoite Postadress	Käyntiosoite Besöksadress	Puhelin Telefon	Faksi Fax	S-posti, internet E-post, internet
Justitieministeriet PB 25 FI-00023 Statsrådet Finland	Södra esplanaden 10 00130 Helsingfors Finland	0295 16001 Internat. +358295 16001	09 160 67730 Internat. +358 9 160 67730	oikeusministerio@om.fi www.oikeusministerio.fi www.justitieministeriet.fi

är endast en författningsteknisk justering, eftersom personalen redan tidigare omfattades av straffrättsligt tjänsteansvar enligt 40 kap. 11 § i strafflagen.

När detta brev skrivs håller justitieministeriet på att bereda en regeringsproposition om ändring av vallagen och lagen om kandidaters valfinansiering. Avsikten är att regeringens proposition ska överlämnas till riksdagen i oktober 2026 och att lagändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2027. Propositionen innehåller bland annat följande förslag som gäller kommunernas uppgifter vid riksdagsval:

- den kommunala centralvalnämnden får förordna ytterligare ersättare i valnämnden, om förrättandet av valet i en oförutsedd situation kräver det (15 §),
- anstaltsröstning ska ordnas under minst en och högst fyra dagar under förhandsröstningsperioden (48 §), och
- en valmyndighet får avlägsna en valobservatör från sina sammanträdeslokaler eller från ett röstningsställe, om observatören på ett betydande sätt stör valets förlopp (184 §).

Om lagförslagen godkänns kommer justitieministeriet att beakta dem i valanvisningarna eller på annat sätt informera kommunerna om saken.

2 Valkretsindelning

Vid riksdagsvalet iakttas den valkretsindelning som anges i 5 § i vallagen. Valkretsindelningen har inte ändrats sedan riksdagsvalet 2023.

3 Arbetsfördelningen mellan valmyndigheterna vid riksdagsval

Arbetsfördelningen mellan de olika valmyndigheterna vid riksdagsval är i huvudsak följande:

Valkretsnämnden:

- behandling av kandidatansökningarna, fastställande av kandidatuppställningen samt sammanställning av kandidatlistorna och distribution av dem till andra valmyndigheter,
- räkning av förhandsrösterna och brevrösterna, kontrollräkning av rösterna på valdagen samt fastställande av valresultatet och utfärdande av fullmakter till de invalda riksdagsledamöterna.

De kommunala valmyndigheterna:

Den kommunala centralvalnämnden:

- förberedelser inför förhandsröstningen och röstningen på valdagen,
- tillkännagivande av valet i kommunen,
- granskning av förhandsröstningshandlingarna och brevröstningshandlingarna enligt 63 och 66 g § i vallagen samt inlämnande av godkända valkuvert till valkretsnämnden,
- registrering av uppgifterna om den preliminära rösträkningen på valdagen i resultatuträkningssystemet i valdatasystemet.

Valförrättarna och valbestyrelserna:

- förrättning av förhandsröstningen.

Valnämnderna:

- förrättning av röstningen på valdagen och den preliminära räkningen av valdagens röster.

Välfärdsområdesvalnämnderna har inga uppgifter vid riksdagsval.

4 Användning av valdatasystemet

Totalreformen av valdatasystemet (VAT) har pågått sedan 2021. Ursprungligen var avsikten att det nya valdatasystemet tas i bruk för första gången vid riksdagsvalet 2027. Hösten 2025 genomfördes ett testval med den dåvarande versionen av systemet. Erfarenheterna från testvalet var goda, och reformen framskred även i övrigt som planerat. Den offentliga diskussionen om produktionsplattformen för det nya valdatasystemet under vårvintern 2026 och de efterföljande nya besluten om systemets plattformslösning ledde dock till att genomförandet av projektet fördröjdes, vilket innebär att det nya valdatasystemet tas i bruk först efter riksdagsvalet. Det första ordinarie valet som förrättas med systemet är därmed välfärdsområdes- och kommunalvalet 2029.[1]

[1]Justitieministeriets pressmeddelande den 24 april 2026: https://vaalit.fi/sv/-/1410853/valdatasystemets-datorhall-finns-aven-i-fortsattningen-i-finland

Riksdagsvalet 2027 förrättas således ännu med det nuvarande valdatasystemet, som är fullt funktionsdugligt.

I riksdagsvalet 2027 använder *alla centralvalnämnder* följande delsystem i valdatasystemet:

1) basdatasystemet;
2) rösträttsdatasystemet (rösträttsregistret vid s.k. ”efterregistreringar”);
3) resultatuträkningssystemet (vid den preliminära rösträkningen).

Dessutom har *övriga valmyndigheter i kommunen möjlighet att använda* valdatasystemets delsystem på följande sätt:

4) rösträttsdatasystemet vid förhandsröstningen (valförrättaren vid det allmänna förhandsröstningsstället),

5) rösträttsdatasystemet vid röstningen på valdagen (”den elektroniska vallängden”; valnämnden). Den elektroniska vallängden kan användas i stället för eller vid sidan av en vallängd i pappersform. Varje röstningsområde ska dock oavsett ha en pappersvallängd som reserv;

6) mobil rösträttsförfrågan i rösträttsdatasystemet (valförrättaren, valbestyrelsen, valnämnden);

7) resultaträkningssystemet (”lokal registrering”; valnämnden vid den preliminära rösträkningen);

8) elektroniskt valprotokoll (valnämnden).

Användningen av valdatasystemet administreras av Rättsregistercentralen. Systemets huvudanvändare och valstödet (vaalituki@om.fi) ger närmare anvisningar om användningen. Vivicta Oy (tidigare Tietoevry Tech Services) fortsätter som leverantör av driftstjänster för det nuvarande valdatasystemet.

Behörighetskontrollen i valdatasystemet bygger på stark autentisering, vilket innebär att varje valfunktionär som använder något av valdatasystemets delsystem måste ha antingen ett chipförsett elektroniskt id-kort (certifikatkort), personliga nätbankskoder eller ett certifikat som anslutits till mobiltelefonens SIM-kort (mobilcertifikat).

Produktionsanvändningen av valdatasystemet inleds i kommunerna måndagen den 18 januari 2027 kl. 8, då basdatasystemet öppnas för kommunerna. **Valstödet ger närmare anvisningar, tidsplaner och påminnelser om användningen av valdatasystemet under förberedelseperioden inför valet.**

Generalrepetitionerna för valdatasystemet ordnas enligt följande:

- förhandsröstning: måndagen den 22 mars 2027 och
- resultatuträkning och användning av den elektroniska vallängden: onsdagen den 24 mars 2027.

5 Röstningsställen

5.1 Allmänt

Enligt 14 § 4 mom. i grundlagen ska det allmänna främja den enskildes möjligheter att delta i samhällelig verksamhet och att påverka beslut som gäller honom eller henne själv. Med stöd av detta är **kommunen skyldig att se till att väljarna har tillräckliga möjligheter att rösta på förhand eller på valdagen.**

Justitieministeriet anser att ett tillräckligt antal förhandsröstningsställen och vallokaler på valdagen samt deras ändamålsenliga placering är en av de viktigaste förutsättningarna för ett gott valdeltagande.

Kommunen ska i sina valarrangemang se till att röstningsställena är tillgängliga, att det i alla situationer är så tryggt som möjligt för väljarna att rösta och att väljarna också upplever det så. På röstningsställena ska man dessutom trygga valfunktionärernas säkerhet.

Vid valet av röstningsställen ska också beredskapen för exceptionella situationer beaktas.[2]

[2] Se Finlands Kommunförbunds rekommendation av den 21 december 2023 om beredskap och säkerhet vid röstningsställen, som innehåller anvisningar för hur man ska agera vid force majeure.

5.2 Bestämmande av de allmänna förhandsröstningsställena

Enligt 9 § i vallagen ska kommunstyrelsen besluta om antalet och placeringen av de allmänna förhandsröstningsställena i kommunen. Det ska finnas minst ett förhandsröstningsställe i varje kommun, om inte något annat följer av särskilda skäl.

Det bör finnas ett tillräckligt antal förhandsröstningsställen på olika håll i kommunen eller staden, så att väljarna kan fördelas så jämnt som möjligt mellan ställena och så att större köer inte uppstår. På förhandsröstningsstället ska det vara möjligt att hålla tillräckligt avstånd mellan väljarna.

Kommunstyrelsen svarar för nödvändiga anskaffningar för förhandsröstningen enligt vad som föreskrivs om kommunala upphandlingar. Om kommunen ordnar förhandsröstningen i någon utomstående aktörs lokaler (till exempel i ett köpcentrum) ska den ingå ett avtal om användningen av lokalerna direkt med aktören i fråga.

Vid bestämmandet av förhandsröstningsställena bör kommunstyrelsen fästa uppmärksamhet vid de anvisningar som ingår i bilaga 1 (punkt 1).

5.2 Bestämmande av röstningsställena på valdagen

Enligt 8 § i vallagen utgör kommunen ett röstningsområde, om det inte är nödvändigt att dela in kommunen i flera röstningsområden. I vallagen finns det inga närmare bestämmelser om röstningsområdenas storlek eller invånarantal. Beslut om röstningsområdena fattas av fullmäktige.

Vid riksdagsvalet 2027 iakttas den indelning i röstningsområden som gäller den 1 januari 2027. Indelningen grundar sig på de senaste ändringar som kommunerna har anmält till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata senast den 31 augusti 2026.

Varje röstningsområde ska ha ett röstningsställe på valdagen som fastställts genom beslut av kommunstyrelsen. På valdagen får väljaren rösta endast i den vallokal i det röstningsområde som antecknats för väljaren i rösträttsregistret.

Vid bestämmandet av röstningsställena på valdagen bör kommunerna fästa uppmärksamhet vid de anvisningar som ingår i bilaga 1 (punkt 2).

Under de senaste åren har många kommuner minskat antalet röstningsområden. Detta har samtidigt inneburit en avsevärd försämring av de röstberättigades möjligheter att

rösta på valdagen. Ministeriet rekommenderar att det nuvarande antalet röstningsområden inte minskas utan tvingande skäl. Tvärtom bör man utreda möjligheterna att öka antalet röstningsområden.

5.4 Tidsfristen för beslut om röstningsställena

Kommunstyrelsen ska fatta beslut om de allmänna förhandsröstningsställena och röstningsställena på valdagen i god tid så att de kan registreras i justitieministeriets valdatasystem senast fredagen den 29 januari 2027.

6 Registrering av uppgifter om röstningsställena och andra uppgifter i valdatasystemet

Registrering av uppgifterna om röstningsställena

I enlighet med 9 § 4 mom. i vallagen ska kommunstyrelsen se till att följande uppgifter på det sätt som Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata bestämmer antecknas i det register över röstningsställen som förs av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata och som utgörs av basdatasystemet i justitieministeriets valdatasystem:

- för varje allmänt förhandsröstningsställe i kommunen dess namn, besöksadress, öppetdagar och dagliga öppettider,
- namnet på och besöksadressen för varje röstningsställe på valdagen i kommunen, samt
- övriga uppgifter som justitieministeriet och Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata bestämmer.

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata ger kommunstyrelserna närmare anvisningar om hur uppgifterna ska meddelas i basdatasystemet i ett brev som skickas senare under hösten. Likaså kommer den kommunala centralvalnämndens VAT-anvisning att innehålla närmare tekniska anvisningar om hur uppgifterna ska antecknas i basdatasystemet. Dessa anvisningar ska läsas noggrant och följas omsorgsfullt.

Registrering av andra uppgifter

Kommunens centralvalnämnd ska dessutom se till att centralvalnämndens aktuella kontaktuppgifter för riksdagsvalet 2027, inklusive leveransadressen för vallängderna, registreras i valdatasystemets basdatasystem samt kvittera i systemet att uppgifterna har kontrollerats.

Tidsfristen för registrering av uppgifter

Den kommunala centralvalnämnden ska se till att alla ovannämnda uppgifter, dvs.

- uppgifter om de allmänna förhandsröstningsställena,
- uppgifter om vallokalerna på valdagen och
- centralvalnämndens kontaktuppgifter (inkl. leveransadressen för vallängden)

registreras i valdatasystemets basdatasystem **senast fredagen den 29 januari 2027 kl. 12.**[3] Dessa uppgifter ska absolut vara korrekta, eftersom de (med undantag av leveransadressen för vallängden) skrivs ut på meddelandet om rösträtt (meddelandekortet) och dess bilaga som skickas till väljaren. **Centralvalnämnden ansvarar för att uppgifterna är korrekta**.

7 Om kommunala valmyndigheters behörighet och jäv vid val

Bestämmelserna om valmyndigheternas behörighet och jäv vid riksdagsval har sammanfattats enligt följande:

7.1 Kommunens centralvalnämnd

Den kommunala centralvalnämnden i riksdagsvalet 2027 är den centralvalnämnd som det fullmäktige som valdes 2025 har tillsatt.

Behörighet: Medlemmarna och ersättarna ska vara valbara till kommunens förtroendeuppdrag i enlighet med kommunallagen. Därtill ska både medlemmarna och ersättarna i

[3] Röstningsställen vid valet är enligt 9 § i vallagen de allmänna förhandsröstningsställen i hemlandet och röstningsställen på valdagen som före utgången av den 51 dagen före valdagen har antecknats i registret över röstningsställen. I praktiken måste den sista registreringsdagen dock vara tidigare, i detta fall den 29 januari 2027, eftersom det till det meddelandet om rösträtt som skickas till varje röstberättigad bifogas en förteckning över de allmänna förhandsröstningsställena i den röstberättigades närområde samt deras adresser och öppettider. Tillräcklig tid måste reserveras för att skriva ut, kontrollera och trycka dessa förteckningar.

mån av möjlighet företräda de grupper av röstande som vid föregående kommunalval ställt upp kandidater i kommunen.

Jävsgrunder: I fråga om jäv för medlemmarna och deras ersättare gäller vad som föreskrivs i 27–30 § i förvaltningslagen. Eftersom centralvalnämnden inte har hand om kandidatuppställningen eller rösträkningen vid riksdagsval, torde jävssituationer i praktiken vara sällsynta.

7.2 Valnämnd

Behörighet: Medlemmarna och ersättarna ska vara valbara till kommunens förtroendeuppdrag i enlighet med kommunallagen. Därtill ska såväl medlemmarna som deras ersättare i den utsträckning det är möjligt företräda de partier som vid föregående riksdagsval (2023) ställt upp kandidater i den valkrets till vilken kommunen hör. En kandidat i valkretsen i fråga får inte vara medlem eller ersättare, men i övrigt finns inga begränsningar. Justitieministeriet fäster kommunernas uppmärksamhet vid att formuleringen ”i den utsträckning det är möjligt” i 15 § 2 mom. i vallagen kan tillämpas också så att om partierna trots en begäran till dem inte utser tillräckligt många kandidater till valnämnderna, kan också andra personer som är valbara till förtroendeuppdrag i kommunen utses till medlemmar.

Jävsgrunder: Förvaltningslagens reglering av jäv tillämpas inte på valnämnden. Detta betyder att den som utsetts till medlem eller ersättare kan delta i alla valnämndens uppgifter, med ett undantag: en medlem eller ersättare i valnämnden som är make eller maka, barn, syskon eller förälder till en kandidat får inte vara ett sådant valbiträde som avses i 73 § 2 mom. i vallagen.

Valbestyrelse

Behörighet: Medlemmarna och ersättarna ska vara valbara till kommunens förtroendeuppdrag i enlighet med kommunallagen. Därtill ska såväl medlemmarna som deras ersättare i den utsträckning det är möjligt företräda de partier som vid föregående riksdagsval (2023) ställt upp kandidater i den valkrets till vilken kommunen hör. En kandidat i valet eller dennes make, barn, syskon eller förälder får inte vara medlem eller ersättare. Med en sådan kandidatur som påverkar valbarheten avses i första hand en kandidatur i den valkrets som kommunen hör till. Justitieministeriet fäster kommunernas upp-

märksamhet vid att formuleringen ”i den utsträckning det är möjligt” i 15 § 2 mom. i vallagen kan tillämpas också så att om partierna trots en begäran till dem inte utser tillräckligt många kandidater till valbestyrelserna, kan också andra personer som är valbara till förtroendeuppdrag i kommunen utses till medlemmar.

Jävsgrunder: Förvaltningslagens reglering av jäv tillämpas inte på valbestyrelsen. Detta betyder att den som utsetts till medlem eller ersättare kan sköta alla valbestyrelsens uppgifter.

7.4 Valförrättare vid ett allmänt förhandsröstningsställe och hemmaröstning

Behörighet: Det finns inga särskilda behörighetsvillkor för en valförrättare. Till valförrättare får dock inte utses

- en person som är omyndig (dvs. en person som inte har fyllt 18 år eller som förklarats omyndig),
- en kandidat,
- en kandidats make eller maka, barn, syskon eller förälder.

Med en sådan kandidatur som påverkar valbarheten avses i första hand en kandidatur i den valkrets som kommunen hör till.

Jävsgrunder: Förvaltningslagens reglering av jäv tillämpas inte på valförrättare. Detta betyder att den som utsetts till valförrättare kan sköta alla valförrättarens uppgifter.

7.5 Valbiträde i en vallokal på valdagen

Behörighet: Det finns inga särskilda behörighetsvillkor för ett sådant valbiträde som avses i 73 § 1 mom. i vallagen. Till valbiträde får dock inte utses

- en person som är omyndig (dvs. en person som inte har fyllt 18 år eller som förklarats omyndig),
- en kandidat i valkretsen i fråga,
- makar, barn, syskon eller föräldrar till kandidater i valkretsen i fråga.

Jävsgrunder: Valbiträdet har bara en uppgift, dvs. att biträda väljaren. Bestämmelserna om behörighet tryggar på ett tillräckligt sätt att valbiträdet kan biträda alla väljare som behöver hjälp.

7.6 Övrigt att beakta

Kommunen bör upprätthålla motivationen att ta emot uppgiften som valnämndsmedlem, valbestyrelsemedlem och valförrättare till exempel genom att säkerställa att det arvode som betalas för uppgiften motsvarar uppgiftens svårighetsgrad. Alla som utses till valfunktionärer och speciellt den som utses till ordförande i en valnämnd eller valbestyrelse ska ha tillräcklig kompetens för att sköta uppgiften och tillräckligt med tid att sätta sig in i den.

8 Valmaterial

Valhandlingar och valanvisningar

Justitieministeriet utarbetar och låter trycka röstsedlarna, valkuverten, ytterkuverten, blanketterna samt valanvisningarna och VAT-anvisningarna för riksdagsvalet. Sammanställningarna av kandidatlistorna utarbetas av respektive valkretsnämnd.

Strukturen för valanvisningarna och VAT-anvisningarna har ändrats något. I vissa fall har anvisningarna för valförrättningen och användningen av valdatasystemet sammanförts i en och samma anvisning.

I detta riksdagsval utarbetar justitieministeriet också för första gången den i 43 § 4 mom. i vallagen avsedda kandidatboken, som är bekant från välfärdsområdes- och kommunalvalet och som innehåller kandidatuppgifter för samtliga valkretsar. Syftet med kandidatboken är att ersätta sammanställningarna av kandidatlistorna för andra valkretsar än den egna vid de allmänna förhandsröstningsställena och vid anstaltsröstning.

Beställning och distribution av valmaterial

Centralvalnämnden ska beställa det valmaterial den behöver via justitieministeriets beställningstjänst för valmaterial, som öppnas för centralvalnämnderna måndagen den 14 december 2026. Innan tjänsten öppnas skickar ministeriet anvisningar om användningen av tjänsten till centralvalnämnderna. Beställningstjänsten utarbetas och upprätthålls även i fortsättningen av Grano Oy.

Centralvalnämnden ska senast fredagen den 8 januari 2027 kl. 12 i beställningstjänsten anteckna det valmaterial som den behöver, inklusive sammanställningarna av kandidatlistorna och kandidatböckerna.

Grundutdelningen av valmaterialet till centralvalnämnderna genomförs från och med den 11 februari 2027.

Den första omgången av val- och VAT-anvisningar distribueras till centralvalnämnderna senast den 11 december 2026 och de övriga anvisningarna senast den 29 januari 2027.

Kandidatböckerna delas ut till centralvalnämnderna efter att kandidatuppställningen har avslutats den 18 mars 2027. Samtidigt skickar varje valkretsnämnd sammanställningarna av kandidatlistorna till centralvalnämnderna i den egna valkretsen enligt de uppgifter som kommunerna har antecknat i beställningstjänsten för valmaterial.

Valstämplar

Centralvalnämnden ska i god tid före valet säkerställa att de valstämplar som den har i sin besittning är funktionsdugliga och att det finns tillräckligt många av dem. I detta sammanhang bör betonas att endast **valstämplar som justitieministeriet har låtit tillverka** får användas enligt 52 § i vallagen och att centralvalnämnden endast kan beställa dem från Helsingfors Stämpelfabrik Ab. Stämplarna är avgiftsfria för kommunerna.

Valurnor och röstningsbås

Justitieministeriet skickar under hösten 2026 en separat e-postförfrågan till centralvalnämnderna om behovet av nya valurnor av faner och om återvinningen av gamla valurnor.

Kommunen ansvarar själv för tillverkningen och anskaffningen av röstningsbåsen.

9 Valutbildning

Justitieministeriets utbildning

Kommunens valfunktionärer sätter sig i regel in i sina uppgifter genom att läsa vallagen, justitieministeriets valanvisningar och VAT-anvisningar, valstödets e-postmeddelanden samt kommunens eventuella interna anvisningar. Som stöd för den skriftliga introduktionen ordnar justitieministeriet dessutom en webbutbildning (på finska och svenska), som alla kommuner kan ta del av i februari 2027. Avsikten är att varje kommun ska gå igenom och genomföra webbutbildningen på egen hand vid en tidpunkt som kommunen själv väljer.

Webbutbildningen inför riksdagsvalet består av två delar:

- Ordnandet av förhandsröstningen (valförrättarnas uppgifter, inkl. användningen av valdatasystemet)
- Ordnandet av röstningen på valdagen (valnämndens uppgifter, inkl. användningen av valdatasystemet)

Utöver webbutbildningen ordnar ministeriet, liksom vid tidigare val, Teams-valkliniker där kommunerna kan ställa frågor om förrättandet av riksdagsvalet.

Valstödet informerar kommunerna separat om webblänken till utbildningen, Teams-länkarna till valklinikerna, de närmare tidpunkterna för klinikerna samt övriga anvisningar.

Kommunens egen utbildning

Den kommunala centralvalnämnden ska utbilda, handleda och ge råd till kommunens övriga valmyndigheter (valnämnderna, valbestyrelserna samt valförrättarna på de allmänna förhandsröstningsställena och vid hemmaröstningen), så att dessa kan fullgöra sina uppgifter. Centralvalnämnden kan som utbildningsmaterial använda till exempel justitieministeriets webbutbildning, valanvisningarna och VAT-anvisningarna.

Valdatasystemets utbildningsmiljö, där kommunerna kan öva sig på att använda de olika delsystemen, kommer att öppnas senare. Valstödet informerar separat om de närmare tidpunkterna.

10 Engångsersättningen till kommunerna

I enlighet med 188 § i vallagen betalar justitieministeriet som engångsersättning till kommunen ett belopp som ministeriet fastställer för varje kommuninvånare som har rösträtt i riksdagsvalet. Ersättningens belopp fastställs senare, efter att riksdagen har godkänt statsbudgeten för 2027. Vid det senaste statliga valet (Europaparlamentsvalet 2024) uppgick ersättningen till 2,4 euro per röstberättigad invånare i kommunen, dock minst 2 500 euro per kommun. I sitt budgetförslag för 2027 har justitieministeriet föreslagit att ersättningen ska uppgå till 2,6 euro per röstberättigad invånare, dock minst 2 700 euro per kommun.

Målet är att ersättningarna betalas till kommunen före utgången av juni 2027.

11 Justitieministeriets och valstödets kommunikation med centralvalnämnderna

Under beredningen och förrättandet av riksdagsvalet kommer justitieministeriet och valstödet att skicka information till centralvalnämnderna främst per e-post. Därför är det viktigt att centralvalnämnden redan i detta skede kontrollerar att den har en fungerande e-postadress. Centralvalnämndernas kontaktuppgifter för välfärdsområdes- och kommunalvalet 2025 finns samlade på adressen https://vaalit.fi/sv/de-kommunala-centralvalnamnderna1.

Centralvalnämnden ska själv registrera eventuella ändringar i e-postadresserna i valdatasystemets basdatasystem från och med den 18 januari 2027 eller före det i Grunduppgifter om val.

12 Ytterligare information

Närmare information om frågor som gäller valet:

- www.valfinland.fi och vaalit@gov.fi
- vid justitieministeriet (e-postadresser: fornamn.efternamn@gov.fi.
    - Arto Jääskeläinen, valdirektör, tfn 0295 150 128, fornamn.j.efternamn@gov.fi
    - Heini Huotarinen, konsultativ tjänsteman, tfn 0295 150 003,
    - Laura Nurminen, specialsakkunnig, tfn 0295 150 008,
    - Elina Rissanen, regeringssekreterare, tfn 0295 150 248,
    - Tuomas Rekola, sakkunnig, tfn 0295 150 195,
    - Evgenia Klubnitskina, planerare, tfn 0295 150 206,
- frågor som gäller valdatasystemet (VAT): **valstödet** vid Rättsregistercentralen, tfn 0295 665 609, vaalituki@om.fi.
- frågor som gäller indelningen i röstningsområden, röstningsställena och rösträttsregistret: Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, tfn 0295 535 530, e-post: vaalit@dvv.fi.

Valdirektör Arto Jääskeläinen

Specialsakkunnig Laura Nurminen

BILAGOR 1) Bestämmande av röstningsställena och ordnande av röstningen

2) Sammanfattning av tidsplanen för riksdagsvalet 2027

FÖR KÄNNEDOM Utrikesministeriet
Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata
Finlands Kommunförbund rf

BILAGA 1: Bestämmande av röstningsställena och ordnande av röstningen

1 De allmänna förhandsröstningsställena

Vid bestämmandet av de allmänna förhandsröstningsställena bör kommunstyrelsen fästa uppmärksamhet vid följande:

Det måste finnas tillräckligt många förhandsröstningsställen

Kommunen måste absolut se till att det i kommunen finns tillräckligt många allmänna förhandsröstningsställen i förhållande till antalet röstberättigade invånare i kommunen och röstberättigade i andra kommuner som uträttar sina ärenden i kommunen, så att väljarna kan rösta på förhand utan något större besvär och utan att det skulle ta en onödigt lång tid. Ett tillräckligt antal förhandsröstningsställen bidrar i allmänhet till att väljarna fördelas jämnare mellan olika röstningsställen, så att större köer inte uppstår.

Var bör förhandsröstningsstället ligga?

Förhandsröstning bör ordnas på en plats som är lätt att hitta och som väljarna gärna kommer till. Ett bra sätt är att placera förhandsröstningsställen på platser där väljarna också annars brukar röra sig. Även invånare utanför tätorterna ska erbjudas ändamålsenliga möjligheter att förhandsrösta.

Förhandsröstningsstället bör dessutom vara så neutralt som möjligt i fråga om ideologiska och ekonomiska bindningar, så att så många väljare som möjligt känner sig trygga med att rösta där.

I de senaste valen har man fått goda erfarenheter av bland annat

- kommunhus och andra kommunala ämbetsverk,
- bibliotek,
- olika affärs- och köpcentrum,
- läroanstalter,
- kommunens servicecenter och samservicekontor samt
- ambulerande röstningsställen dvs. röstningsbussar och förbindelsefartyg och motsvarande.

Vid valen 2021–2025 har man i vissa kommuner ordnat förhandsröstningsställen även utomhus, till exempel i tält, containrar eller vid drive-in-röstningsställen. Ett sådant röstningsställe kan i princip vara beläget var som helst, förutsatt att väljarna hittar dit med hjälp av adressen. Vid dessa ställen ska särskild vikt fästas vid att valhemligheten bevaras.

Ett allmänt förhandsröstningsställe får inte placeras på en plats som inte är öppen för alla röstberättigade. Ett garnisonsområde kan till exempel vara en sådan plats.

Förhandsröstningsställenas tillgänglighet

Uppmärksamhet bör fästas vid att rörelsehindrade har goda möjligheter att rösta på förhand. Parkeringsplats för funktionshindrades fortskaffningsmedel bör i mån av möjlighet reserveras i omedelbar närhet av röstningsstället och hjälp ordnas för funktionshindrade både på röstningsstället och utanför det. Eventuella trösklar och trappor på röstningsstället ska till exempel förses med ramp så att de som använder eldriven rullstol eller rollator kan ta sig till röstningsutrymmet utan svårigheter. Med tanke på rullstolsburna bör det dessutom finnas ett röstningsbås i vilket man ryms med rullstol eller ett fristående skrivunderlägg med skärm så att väljaren kan fylla i sin röstsedel i skydd för andras blickar. De brister i förhandsröstningsställenas tillgänglighet som eventuellt upptäckts vid tidigare val ska åtgärdas före valet.

Upprätthållande av ordningen och förbud mot valreklam

Det ska ses till att förhandsröstningsstället har sådana lokaler och ligger på ett sådant ställe att det lämpar sig för förhandsröstning också med tanke på ordningen på röstningsstället. I 56 § 1 mom. i vallagen föreskrivs det om ordningen vid förhandsröstningsställena och om förbudet mot valreklam. Av praktiska skäl kan det område som omfattas av förbudet mot valreklam vid vissa förhandsröstningsställen vara mer begränsat än vid ett röstningsställe på valdagen. Om ett förhandsröstningsställe inrättas till exempel i ett köpcentrum ska den kommunala centralvalnämnden vid behov på förhand kontakta köpcentrets ledning och säkerställa att förhandsröstningen beaktas på ett ändamålsenligt sätt i köpcentrets övriga verksamhet. I fråga om omfattningen av förbudet mot valreklam kan ett minimikrav anses vara att valkampanjer och valreklam inte får synas eller höras i det utrymme som reserverats för röstningen eller vid dess ingång.

Tillräckligt med utrymme och valförrättare

Förhandsröstningsstället bör vara tillräckligt stort så att röstningen kan förrättas smidigt och tillförlitligt, dvs. med bevarande av valhemligheten, valfriheten och valfriden (56 § 2 mom. i vallagen). En viktig aspekt är också säkerheten: det ska vara tryggt för väljarna att rösta på och för valförrättarna att sköta sina uppgifter.

I förhandsröstningsutrymmet ska kunna placeras ett tillräckligt antal punkter för kontroll av identiteten, givande av röstsedlar och mottagning av röstningar. Utrymmet ska dimensioneras och ordnas så att så lite trängsel och så få köer som möjligt uppstår. Anvisningarna till väljarna ska ordnas så att det i varje skede av förhandsröstningen tydligt framgår vart väljaren ska gå. Tydliga arrangemang stärker väljarnas förtroende.

Rusning beror ofta på att det i förhandsröstningslokalen inte finns plats för tillräckligt många röstningsbås eller punkter för mottagning av röstningar och/eller på att det inte finns tillräckligt många valförrättare vid mottagningspunkten. Det är i allmänhet inte själva röstningen som tar tid utan just mottagandet av röstningen (dvs. när valförrättaren stämplar röstsedeln, röstsedeln innesluts i valkuvertet, följebrevet fylls i och undertecknas, valkuvertet och följebrevet innesluts i ytterkuvertet samt en anteckning om att väljaren har röstat görs i rösträttsregistret). Kommunerna bör därför se till att det finns ett tillräckligt antal mottagningspunkter. Det här innebär i praktiken att det ska finnas tillräckligt med personal vid förhandsröstningsstället och att förhandsröstningsstället ska vara beläget i en tillräckligt stor lokal, så att röstningen kan genomföras så smidigt och enkelt som möjligt för väljarna.

I de köer som väljarna bildar samt mellan väljarna och valförrättarna ska tillräckliga avstånd kunna hållas, bland annat för att trygga valhemligheten. Detta kan förutsätta att det på förhandsröstningsstället finns en valförrättare som övervakar att tillräckliga avstånd hålls, ser till att endast ett begränsat antal väljare släpps in i lokalen åt gången och vid behov också ger väljarna anvisningar i övrigt.

Brandsäkerhet

Förhandsröstningsstället ska placeras så att utrymningsvägarna i byggnaden hålls fria. Skyltarna för utrymningsvägarna får inte täckas. Det är skäl att vid behov på förhand säkerställa hos den regionala räddningsmyndigheten att arrangemangen har skötts korrekt.

Förhandsröstningsställets öppettider

Enligt 47 § i vallagen är ett allmänt förhandsröstningsställe i hemlandet öppet för förhandsröstning alla dagar under förhandsröstningsperioden, om inte något annat av särskilda skäl bestäms genom beslut av kommunstyrelsen. Ett sådant särskilt skäl kan i praktiken enbart vara att antalet förhandsröstande i en del av kommunen eller i en tätort uppskattas vara litet. Utgångspunkten bör dock vara att det i varje kommun finns ett förhandsröstningsställe som är öppet under alla dagar som infaller under förhandsröstningsperioden. Förutom detta förhandsröstningsställe kan det i olika delar av kommunen finnas andra förhandsröstningsställen, som är öppna under en kortare tid än sju dagar.

Enligt 48 § i vallagen bestämmer kommunstyrelsen också förhandsröstningsställets dagliga öppettider. Förhandsröstningsstället får dock inte vara öppet vardagar före klockan 8 eller efter klockan 20, och inte heller lördagar eller söndagar före klockan 9 eller efter klockan 18. Det har visat sig vara en god praxis att hålla det allmänna förhandsröstningsstället öppet till klockan 20 åtminstone under de två sista dagarna av förhandsröstningsperioden.

I de senaste valen har många landsbygdskommuner strävat efter att trygga röstningsmöjligheterna genom att inrätta allmänna förhandsröstningsställen även i mindre byar utöver förhandsröstningsstället i kyrkbyn. Dessa har hållits öppna under en begränsad tid, på samma sätt som ambulerande förhandsröstningsställen.

Det är bra att hålla förhandsröstningsställenas öppetdagar och -tider så omfattande som möjligt. Detta bidrar till att väljarna kan rösta vid olika tidpunkter, vilket minskar trängseln och gör det lättare att upprätthålla ordningen.

Så permanenta förhandsröstningsställen som möjligt

Förhandsröstningsställena bör helst vara desamma från val till val. På detta sätt bidrar man till att väljarna vet var röstningsstället finns. Att lägga ned eller flytta förhandsröstningsställen eller ändra öppettiderna utan grundad anledning kan skapa osäkerhet bland väljarna. Om ändringar görs, måste det informeras effektivt om dem.

Tillräckligt med information och anvisningar

Kommunen ska aktivt informera kommuninvånarna om var kommunens allmänna förhandsröstningsställen finns samt om deras öppettider. I praktiken kan denna information ges i form av kungörelser, utomhusreklam, tidningsannonser, tidningsartiklar, informationsblad som skickas till alla hushåll osv. Till lokala tidningar och lokalradion bör skickas en förteckning över de allmänna förhandsröstningsställena och deras öppettider.

På samma sätt som tidigare bifogas det till det meddelande om rösträtt som skickas till varje väljare en förteckning över de allmänna förhandsröstningsställena i väljarens egen valkrets.

Vägen till förhandsröstningsstället ska märkas ut tydligt, till exempel med vägvisare och skyltar, så att väljaren lätt hittar rätt ingång till byggnaden och det utrymme där förhandsröstningen äger rum.

Hur genomförs förhandsröstningen vid ett ambulerande förhandsröstningsställe i praktiken?

Förhandsröstningen i ett ambulerande förhandsröstningsställe kan ordnas till exempel på följande sätt: det ordnas ett röstningsutrymme i en buss eller motsvarande fordon, det fastslås en daglig rutt och tidtabell för bussen, det informeras aktivt om var och när bussen stannar och därefter genomförs planen och förrättas röstningen. Adressen till varje hållplats där bussen stannar och de tider då bussen stannar där ska registreras i valdatasystemets register över röstningsställen. Det är viktigt att kommunen informerar om var det ambulerande förhandsröstningsstället stannar, eftersom uppgifter om hållplatserna inte finns med i bilagan till meddelandet om rösträtt som skickas till väljarna.

2 Röstningsställena på valdagen

Vid bestämmandet av röstningsställena på valdagen bör kommunen fästa uppmärksamhet vid följande:

- Röstningsstället ska i regel ligga inom röstningsområdet, men kan av särskilda skäl förläggas utanför röstningsområdet eller även utanför kommunen, om detta inte förorsakar de röstande oskäliga olägenheter.

- I sitt avgörande av den 3 mars 1999 (dnr 2009/4/96) ansåg justitieombudsmannen att då man bedömer hur lämpligt ett utrymme som används som röstningsställe är, ska som en synvinkel beaktas även lokalens ideologiska natur och användningsändamål. Med tanke på medborgarnas likvärdighet och den offentliga maktens neutralitet ska enligt justitieombudsmannen strävan vara, att vallokalerna är så neutrala som möjligt, dvs. fria från ideologiska kopplingar. Riksdagens biträdande justitieombudsman konstaterade i sitt avgörande av den 30 oktober 2013 (dnr 4607/4/12) att förverkligandet av demokratin förutsätter att väljarna kan utöva sin rösträtt på ett ställe som är så neutralt som möjligt. Det viktigaste är dock inte vem som äger utrymmet. Vid bedömningen av lämpligheten ska mer uppmärksamhet fästas vid dess användningsändamål och utrustning.
- Förutom det egentliga valrummet ska röstningsstället inrymma ett väntrum. Om inget separat väntrum står till förfogande, ska en särskild plats bredvid valrummet avskiljas på lämpligt sätt så att väljarna därifrån kan komma direkt in i valrummet. Detta ställe ska kunna stängas så att inga andra än de väljare som kommit till stället före klockan 20 kan komma in.
- När det gäller röstningsställets tillgänglighet, ordningen, vägledning och övrigt hänvisas till vad som sägs ovan om de allmänna förhandsröstningsställena.

BILAGA 2: Sammanfattning av tidsplanen för riksdagsvalet 2027

Obs.: I denna tidsplan har endast de allra viktigaste tidsfristerna för förrättandet av riksdagsvalet samlats. De berörda valmyndigheterna ska följa samtliga tidsfrister som anges i vallagen, valanvisningarna, VAT-anvisningarna och valstödets meddelanden.

November 2026	
5.11 (eller 12.11)	Statsrådets förordning om fördelning av riksdagsmandaten mellan valkretsarna (utgående från situationen i BDS 31.10)
December 2026	
11.12	De första val- och VAT-anvisningarna har nått kommunerna
14.12	Tjänsten för beställning av valmaterial öppnas för kommunerna
18.12	Kommunens eventuella meddelande till justitieministeriet om antalet valurnor som behövs
Januari 2027	
8.1	Kommunen kvitterar sin beställning i tjänsten för beställning av valmaterial
11.1	Produktionsanvändningen av valdatasystemet inleds genom inrättandet av valaktiviteten
18.1	Valdatasystemets basdatasystem öppnas för kommunerna för registrering av uppgifter om röstningsställen och kontaktuppgifter
18.1	Tjänsten för beställning av brevröstningshandlingar öppnas
28.1	Statsrådets förordning om allmänna förhandsröstningsställen utomlands
29.1 före kl. 12	Kommunerna kvitterar uppgifterna om röstningsställen och kontaktuppgifter i basdatasystemet
Februari 2027	
8.2	Webbutbildningen inför riksdagsvalet öppnas för kommunerna
Från och med 11.2	Beställt valmaterial sänds till kommunerna
26.2 kl. 24.00	Uppgifterna till rösträttsregistret plockas ur BDS
Senast 3.3	Upprättande av rösträttsregistret
Mars 2027	
9.3 före kl. 16	Kandidatansökningarna ska lämnas in till valkretsnämnden

18.3	Valnämnden utarbetar en sammanställning av kandidatlistorna
19.3	Utskicket av sammanställningen av kandidatlistorna och kandidatboken inleds
22.3	Generalrepetition (förhandsröstning)
24.3	Generalrepetition (rösträkning och elektronisk vallängd)
senast 25.3	Meddelandena om rösträtt överlämnas till posten för utdelning
April 2027	
6.4. kl. 12	Rösträttsregistret vinner laga kraft
6.4 före kl. 16	Anmälningstiden för hemmaröstning går ut
7.4	Förhandsröstningen inleds i Finland och utomlands
10.4	Förhandsröstningen avslutas utomlands
13.4	Förhandsröstningen avslutas i Finland
16.4 kl. 19	Centralvalnämndens sammanträde (granskning av förhandsröstningshandlingarna och brevröstningshandlingarna)
18.4 kl. 9–20	Röstning på valdagen
18.4, tidigast kl. 10	Valkretsnämndens sammanträde (räkning av förhandsröster)
18.4 kl. 20	Preliminära räkningen av valdagens röster i valnämnderna
19.4	Valkretsnämndens sammanträde (kontrollräkning)
21.4	Valkretsnämndens sammanträde (fastställande av valresultatet och uppgörande av fullmakter för de invalda)
26.4	Riksdagen inleder sin konstituering